

УДК 327 (477+510):94

І. С. Погорєлова

**СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКІ ВІДНОСИНИ: ІСТОРІЯ
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ.**

Китайська Народна Республіка (КНР) є одним зі світових економічних і політичних лідерів. Зовнішня політика України щодо КНР визначається багатьма чинниками, серед яких не останнє місце посідає саме її зростаюча політична та економічна вага у світі; можливість впливу КНР на глобальному та регіональному рівнях; перспективність китайського ринка для вітчизняної продукції. Американські дослідники вважають, що Китай у 2035 р. перевершить за економічною потужністю США. Так, у своєму виступі (2005 р.) президент Китаю Ху Цзіньтао наголошував, що за короткий період з 1978–2004 рр. внутрішній валовий продукт (ВВП) країни виріс з 147,3 млрд. дол. до 1,6494 трлн. дол. Щорічний приріст складає 9,4 %, зросли об'єм зовнішньої торгівлі та запаси іноземної валюти [1]. Відомі економісти світу, аналізуючи економіку КНР, як і раніше, впевнені, що Китай залишається регіоном, в якому темп розвитку економіки буде одним з найшвидших у світі, а зростання ВВП Китаю буде збережено на рівні 8% [2].

Різним аспектам розвитку країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР) присвячені роботи вітчизняних авторів: Б. М. Гончара, Є. Є. Камінського, С. В. Проня, Л. О. Лещенка, О. В. Шевчука, С. О. Шергіна [3]. Проте проблеми формування відносин України з країнами регіону, зокрема, з КНР, лише починають досліджуватися. Враховуючи, що Україна активізувала свою політику у східному напрямі (про що свідчать, зокрема, останні візити прем'єр-міністра України Ю. В. Тимошенко в країни АТР), постає необхідність даної розвідки. Отже, метою статті є аналіз двосторонніх відносин між КНР і Україною у постбіполярний період, а саме – опис і аналіз основних складових політичних відносин, визначення перспектив подальшого співробітництва.

На сучасному етапі Китай є найактивнішим партнером України в АТР. Окрім стрімкого економічного розвитку, Пекін є постійним членом Ради Безпеки ООН та ядерною державою. Співробітництво з таким партнером може посилити позиції України на міжнародній арені. Китай інтересний своєю моделлю розвитку і Україна може вивчати (використовувати) досвід КНР, адже більше десятиліття тому Китай був виключно сільськогосподарською країною, а на сьогодні має найпривабливішу для інвесторів економіку в світі. Отже, незважаючи на те, що для України пріоритетним напрямом зовнішньої політики є Євросоюз, необхідно пам'ятати, що Китай поступово стає економічною наддержавою.

Україна на сьогодні не є головним пріоритетом для КНР. Водночас, за геополітичним розташуванням, економічним потенціалом

(ресурси і науково-технічний потенціал), Україна становить інтерес для Китаю у політичному вимірі та як економічний партнер. Інтересу китайської сторони щодо України, сприяє її незалежна політика, що робить можливим двосторонню координацію дій у міжнародних організаціях, на різних міжнародних форумах та дає можливість ефективніше відстоювати національні інтереси кожної із сторін; зростання політичної ваги нашої держави в Європі та у світі. Пекін шукає союзників у Європі і на пострадянському просторі та розуміє можливість використати "українську карту" у відносинах з Росією (Україна може бути важелем впливу на РФ).

Китай вбачає в Україні і перспективного економічного партнера, насамперед у таких галузях, як машинобудування, військово-промисловий комплекс, високі технології, зокрема, космічна техніка, авіа-та суднобудівна галузь, матеріалознавство, радіаційна безпека тощо; для КНР Україна це ще і ринок збуту продукції китайських підприємств.

Вже 27 грудня 1991 р. уряд КНР одним із перших визнав незалежність України, 4 січня 1992 р. були встановлені дипломатичні відносини між двома країнами. Функціонують дипломатичні представництва двох країн, що забезпечує зв'язок між обома сторонами та уможливорює надходження інформації про аспекти внутрішньої і зовнішньої політики. Між урядами Китаю та України підписано десятки документів, спрямовані на поглиблення та поширення двосторонніх відносин у торгівельно-економічній, науково-технічній, військово-технічній, правовій та гуманітарній сферах.

Україна та Китай підтримують дружні й партнерські відносини. Упродовж існування дипломатичних відносин між Києвом та Пекіном здійснювався обмін візитами найвищого та високого рівня. Саме на них обговорюються найважливіші питання двосторонніх відносин, дається оцінка міжнародним подіям. Президент України, Голова Верховної Ради України (ВРУ) і Прем'єр-міністр, Міністр закордонних справ і інші лідери держави в різні історичні періоди здійснили візити до КНР. Зокрема, президент України Л. Кравчук у листопаді 1992 р. з офіційним візитом знаходився в КНР, а наступного року до України прибув міністр закордонних справ КНР Цянь Цічень. Важливою подією для подальших відносин був візит голови КНР Цзянь Цземіня у вересні 1994 р. в Україну. Президент України Л. Кучма у грудні 1995 р. здійснив офіційний візит у КНР, де була підписана Декларація про розвиток та поглиблення відносин дружби і співробітництва між Україною і КНР, в якій вказано, що держави сповнені рішучості вивести відносини між країнами на новий рівень конструктивного партнерства, зверненого у XXI ст., будуть взаємодіяти у політичній, економічній, гуманітарній сферах.

У цілому, українсько-китайські зустрічі на вищому рівні були регулярними, здійснювалися обміни візитами глав урядів, парламентів, керівників міністерств і відомств. Так, прем'єр-міністр України В. Пустовойтенко (грудень 1997 р.), міністр закордонних справ А. Зленко (січень 2002 р.), голова ВРУ І. Плющ (лютий 2002 р.) здійснили візити в

КНР. У грудні 2000 р. на засіданні ВРУ були обговорені й схвалені рекомендації щодо розширення сфер співробітництва між Києвом та Пекіном, втілення в життя яких розпочалося з візиту до України голови КНР Цзян Цземіня (липень 2001 р.). Зазначимо, що в цілому, основна частина двосторонніх переговорів на найвищому рівні завершилась підписанням 21 липня 2001 р. Спільної декларації про дружбу й всебічне співробітництво у ХХІ ст. Під час цього візиту уряди двох країн підписали Обмінні листи до "Доповнення 1999 р. до Угоди між урядом України та урядом КНР про надання державного кредиту від 1992 р." (згідно з якими ставка державного кредиту Китаю зменшується з 5 до 3% річних) та щодо надання уряду України гуманітарної допомоги на суму 10 млн. юанів (близько 1,2 млн. дол.) для реалізації проектів, узгоджених урядами двох країн.

До того ж розвивається міжпарламентське співробітництво між двома країнами. У Верховній Раді України та Всекитайських Зборах народних представників створені і функціонують групи Дружби. Регулярність політичного діалогу забезпечується консультаціями між зовнішньополітичними відомствами України і КНР на рівні заступників міністрів закордонних справ двох країн. Працюють двосторонні комісії і підкомісії.

Під час офіційних візитів між Україною і Китаєм були підписані двосторонні комюніке, декларації. У цілому в даних документах вказано, що обидві сторони докладуть необхідних зусиль для розширення і поглиблення довгострокових відносин. Держави відзначають, що їх позиції з основних питань сучасності, з питань миру і розвитку, роззброєння, запобігання гонці озброєнь, недопустимість національного сепаратизму, втручання у внутрішні справи, а також боротьби проти гегемонізму і диктату в міжнародних відносинах є близькими або співпадають; виступають на захист миру і стабільності у різних регіонах і у світі тощо. У спільних документах констатується неучасть у військово-політичних союзах, спрямованих проти другої сторони, незастосування Китаєм ядерної зброї першим взагалі та проти неядерних держав зокрема та необхідність постійних двосторонніх переговорів та консультацій. Отже, не дивлячись на територіальну віддаленість і різну вагу на міжнародній арені, Україну і Китай зближує схожі політичні позиції та неприйняття однополярного устрою світу.

В документах також наголошено, що держави підтримують прагнення народів своїх держав до єдності. Зокрема, Україна визнає, що уряд КНР є єдиним законним урядом Китаю, а Тайвань – невід'ємною частиною території Китаю і підтверджує, що не буде встановлювати з Тайванем офіційних відносин. КНР також підтримує територіальну цілісність України, що є важливим, зважаючи на культурно-історичну специфіку регіонів України. На "тайванській темі" зупинимося детальніше. КНР неодноразово наголошувала, що вдячна Україні за тверде дотримання принципу "одного Китаю". Проте, 1996 рік був дещо складним у відносинах

України і КНР. Причиною став візит у Київ віце-президента Тайваню Лян Чжаня, що викликав негативну реакцію влади КНР, і в подальшому призвело до "охолодження" відносин між Києвом і Пекіном на кілька років. Хоча українське зовнішньополітичне відомство заявило, що візит мав приватний характер і відбувався на запрошення Київського університету імені Тараса Шевченка. Професор цього університету В. Головченко вказував, що Україна мала шанс вступити у договірні відносини з могутньою державою, проте допустила візит віце-президента Тайваню і КНР відмовилася підписати з Україною базовий двосторонній договір, проект якого знаходився в МЗС.

Черговий інцидент стався, коли Тайбей відвідали українські парламентарії, серед яких був і перший президент Л. Кравчук. Згідно із прес-релізом адміністрації президента Тайваню Україні було запропоновано здійснити обмін представництвами з метою розширення і поглиблення співробітництва між Україною і Тайванем [4]. Дійсно двосторонній товарообіг щорічно складає близько 300 млн. дол., а представництва острова в Україні немає. Зазначимо, що не визнаючи державність Тайваню, багато країн розвивають активні економічні відносини з островом, що не викликає протесту офіційного Пекіну. Чого не можна сказати про реакцію Китаю на будь-які навіть неофіційні спроби українців налагодити зв'язки з Тайванем. КНР намагається "мінімізувати" контакти української еліти з тайванськими політиками і бізнесменами. Можливо, з цієї причини інвестиційними і іншими можливостями взаємодії з Тайванем практично не користуються українські ділові кола.

Пекін дуже чутливо ставиться до тайванської проблеми. Українське МЗС знову наголосило, що візит був неофіційним і що в Києві визнають "єдиний Китай". Пізніше до Києва прибув заступник генерального секретаря канцелярії президента Тайваню Хуан Чжифана. Як результат, Китай скасував заплановане засідання комісії з торгово-економічного співробітництва. Наголосимо, що наскільки б не були сприятливими економічні зв'язки між Києвом та Тайбеєм, ускладнювати відносини з КНР для України є політично не вигідним. Так, український дослідник О. Шевчук вірно вказує, що МЗС України доводиться вирішувати непросте завдання: здійснюючи домовленості, досягнуті з КНР, сприяти розвитку неофіційних відносин з Тайванем і розширенню торгово-економічних зв'язків [5]. Україні необхідно постійно наголошувати про підтримку принципу "одного Китаю", ідею невтручання у внутрішні справи держави.

Зупинимося і на ядерному роззброєнні України. 23–25 червня 1995 р. за підсумками офіційного візиту в Україну прем'єра Державної Ради КНР Лі Пена було підписано Спільне комюніке, в якому наголошено, що КНР високо оцінила факт приєднання України до Угоди про нерозповсюдження ядерної зброї як неядерної держави, розцінюючи його як вагомий вклад у справу миру та безпеки у світі. Підкреслимо, що Китай був першою країною, яка надала 4 грудня 1994 р. Україні гарантії ядерної безпеки. Важливість і значимість китайського кроку можна належно

оцінити, якщо взяти до уваги, що Пекін не надавав подібних гарантій окремо жодній країні світу. І хоча не розроблено механізм і формат можливої реалізації вказаних ядерних гарантій Україні, сам факт їхньої наявності означає політичну, дипломатичну підтримку.

Зазначимо і те, що коли в 1993 р. Україна не ратифікувала договір СТАРТ-1 та відмовилася підписати ДНЯЗ, що викликало підвищену увагу і критику з боку Заходу, Китай не тиснув на Україну, незважаючи на свої офіційні заяви проти розповсюдження ядерної зброї. Україні імпонує позиція Пекіна і його офіційне зобов'язання не застосовувати ядерну зброю першим. Як відомо, в цьому питанні і США, і Росія у своїх новітніх доктринах допускають застосування першими ядерної зброї, у тому числі проти неядерних держав при особливих загрозах національній безпеці.

У Спільній декларації про дружбу і всебічне співробітництво у XXI ст., китайська сторона підкреслила, що гарантії ядерної безпеки Україні не мають часових обмежень. Цю позицію було підтверджено і під час візиту в КНР А. Зленка у січні 2002 р. та у листопаді 2002 р. під час державного візиту Л. Кучми у КНР. Тоді ж сторони домовилися розпочати роботу щодо укладання широкомасштабного політичного Договору про дружбу і співробітництво, але до сьогодні ця ініціатива не є реалізованою.

У квітні 2003 р. в рамках офіційного візиту до КНР Л. Кучма провів робочу зустріч з новообраним головою КНР Ху Цзіньтао, під час якої було обговорено стратегічні засади розширення співробітництва і взаємодії між Україною і КНР. Підкреслимо, що президент України став першим європейським лідером, який зустрівся з новим керівництвом КНР. Після зустрічі з Л. Кучмою міністр оборони Китаю Чі Хаотянь вказав, що нове партійне керівництво Китаю докладатиме всіх зусиль для подальшого розвитку відносин з Україною і що вважає українського президента "великим другом китайського народу" [6].

Встановлено дружні зв'язки між низкою міст України та провінціями і містами Китаю, що носять переважно характер співробітництва у торгівельно-економічній сфері. Серед найбільш активних можна відзначити Київську міську, Донецьку, Івано-Франківську, Запорізьку, Луганську, Харківську обласні державні адміністрації. Загалом 15 регіонів України і КНР встановили дружні зв'язки, але вони ще очікують наповнення конкретними результатами. Розвиток співпраці на регіональному рівні може принести позитивні результати, українські міста мають можливість вивчити досвід успішніших міст у питанні залучення інвестицій. Запоріжжя з 1996 р. співпрацює з містом Ічан, Чунцин. Співробітничать з китайськими містами Тяньцзінь, Цзінань, Синтай Харків і область (у Харкові реалізується китайський проект "Юньчен"). Одним з перших українських міст, що співпрацює з китайськими, була Одеса, яка в 1993 р. підписала документ з портом Циндао, були встановлені відносини і з провінцією Фуцзянь. Донецьк співпрацює з центром вугільної провінції Шаньсі – м. Тайюань, Донецька область з провінцією Гуандун, Луганськ з провінцією Хейлунцзян.

Україна і КНР координують свою політику в ООН, інших міжнародних організаціях. Це дозволяє відстоювати інтереси при розгляді різних питань, пов'язаних з національною, регіональною, глобальною безпекою, соціально-економічним розвитком тощо. Як було вже зазначено, існує чимало питань, з яких позиції сторін близькі, або збігаються. Зокрема, під час бомбардування Югославії американці влучили в будинок китайського посольства в Белграді, тоді Україна підтримала Китай. Однак, коли КНР поставилася негативно до входження військ антитерористичної коаліції на чолі з США до Іраку в 2003 р., позиція України була іншою. Український миротворчий контингент допомагав в Іраку підтримувати порядок під час перехідного періоду. Проте, окремі розходження не перешкоджають Україні і Китаю співпрацювати. Результатами такої взаємодії є домовленості про взаємну підготовку кандидатур при виборах керівних органів системи ООН та їх спеціалізованих організацій, інших міжнародних інституцій. Прикладом може бути підтримка Україною позиції КНР у Комісії ООН з прав людини в 1996 р., підтримка Китаєм кандидатури України на виборах до непостійних членів РБ ООН на 2000–2001 рр. КНР у 1996 р. підтримала переведення України з групи країн В до групи С схеми розподілу видатків на фінансування операцій з підтримки миру ООН, що полегшило фінансові витрати для нашої держави.

Після президентських виборів 2004 р. в Україні дещо змінилася політична складова українсько-китайських відносин. Характер виборчої кампанії 2004 р. для КНР – це "держпереворот". Можливо, тому Пекін був серед тих, хто після другого туру виборів у листопаді 2004 р. привітав В. Януковича з обранням на посаду президента України. До того ж, на святкуванні 56-ї річниці створення КНР у Києві в жовтні 2005 р. представники нової влади не були запрошені, проте був запрошений Л. Кучма.

Проголошений Києвом євроатлантичний курс призвів до "переформатування" відносини з Китаєм. Серед позитивних результатів 2005 р. важливим для України було підписання протоколу між Києвом і Пекіном про взаємний доступ на ринки товарів та послуг. Відбувся і візит парламентської делегації (квітень 2005 р.) на чолі із спікером ВР В. Литвином у КНР, що став першим після "помаранчевих" подій кроком щодо презентації нової України. В. Литвина прийняв Ху Цзіньтао, що свідчило про високий рівень інтересу КНР до нової ролі України.

У 2006 р. Київ активізував відносини з Пекіном. 30 жовтня 2006 р. відбувся офіційний візит в Україну голови всекитайського комітету народної політичної консультації Ради Китаю Цзя Цін ліня, що сприяв відновленню політичного діалогу на вищому рівні. Зросла і кількість двосторонніх контактів на різних рівнях. І знову планували підписання широкомасштабного політичного договору про принципи відносин між Україною і КНР у XXI ст. Такий договір може бути підписаний під час офіційного візиту президента України в КНР, або китайського лідера в Україну. Китай має такі договори з сусідніми країнами, але не з усіма,

зокрема з Росією і Казахстаном. Посол КНР в Україні Яо Пейшен у своєму інтерв'ю зазначав, що з Україною у нас немає спільного кордону. Хоча це не означає, що ми не приділяємо уваги розвитку відносин з вашою країною. Китай розглядає Україну як важливого партнера в Центральній і Східній Європі [7].

Керівництво України також неодноразово заявляло, що вважає Китай одним із головних партнерів не лише в АТР, а й у глобальному масштабі. Так, посол України в КНР С. Камишов вказував (2007 р.), що Україна розглядає відносини з Китаєм як пріоритетний напрям у своїй дипломатії, підтвердив готовність своєї країни разом з Китаєм вивести відносини на новий рівень [8]. У квітні 2007 р. під час зустрічі з віцепрем'єр-міністром державної ради КНР Хуей Ляньюєм, який перебував в Україні з офіційним візитом В. Ющенко запевнив, що Україна розглядає українсько-китайські відносини як стратегічні. Про значення України для КНР свідчить і той факт, що 3 липня 2009 р. під час візиту в Україну заступника голови всекитайського комітету народної політичної ради Ван Ган (на зустрічі з Ю. Тимошенко) він наголосив, що уряд Китаю виділить Україні 25 млн. юанів (близько 3 млн. дол.) на розвиток двосторонніх техніко-економічних проєктів [9]. У відповідь Ю. Тимошенко висловила подяку, відмітивши що це є хорошим кроком Китаю до зміцнення співпраці.

Останні офіційні візити Ю. Тимошенко в Японію, РК свідчать про зростання інтересу азійського вектору для України. Наступним кроком має бути офіційний візит українських лідерів до КНР. Хоча можливо, візит до КНР мав бути першим кроком, особливо враховуючи, що український президент і прем'єр-міністр за останні п'ять років не відвідували Китай. До того ж, на послідовність візитів вищих посадових осіб держав (в даному випадку Ю.Тимошенко спочатку відвідала Японію та РК, а потім запланувала візит у КНР) Китай реагує "хворобливо".

Отже, у політичній сфері між Україною і Китаєм немає проблемних питань, дві країни в цілому підтримують одна одну на дипломатичному рівні, в міжнародних організаціях. Регулярними є офіційні візити та обміни між Китаєм та Україною, за роки дипломатичних відносин напрацьовано значний позитивний досвід, підписано достатньо документів про співробітництво. Водночас, вони принесли небагато вагомих економічних угод, конкретних спільних проєктів. Потребує розширення двостороннє економічне співробітництво, з використанням вигідного геополітичного положення України. Це дозволить покращити економічну ситуацію в Україні та стати більш впливовою державою на Євразійському континенті. До того ж, зі вступом України до СОТ вона отримує переваги для участі в євразійських транспортних проєктах.

Україна нерідко пристосовує до інтересів Росії, США, Європи свою економіку і ресурси. В результаті і політичні успіхи не особливо значущі, і не завжди можна уникнути економічних невдач. Центр світової економіки вже знаходиться у Тихоокеанському регіоні, тому Україні

необхідно звернути свою увагу на схід, зокрема на Китай. До того ж, світова фінансово-економічна криза змушує шукати нові ринки для експорту товарів і джерела інвестицій. Враховуючи розвиток Китаю, можна говорити про те, що він у найближчому майбутньому стане важливим міжнародним інвестором. І саме Китай може направити колосальні інвестиції в нашу економіку. Зазначимо, що за даними Держкомстату України, загальний обсяг інвестицій з КНР на 1 січня 2007 р. становив 8,24 млн. дол., в цілому на території України створено 72 підприємства з китайським капіталом.

Серед країн СНД Україна посідає 3 місце за обсягом двосторонньої торгівлі з Китаєм. Так, посол Китаю в Україні Чжоу Лі вказує, що Китай є найбільшим торговельно-економічним партнером України в АТР. У 1992 р. об'єм торгівлі між країнами склав 230 млн. дол., а в 2008 р. перевищив 8 млрд. дол. [2]. Проте це не відповідає потужностям обох країн. До того ж, український експорт до КНР має здебільшого сировинний характер (продукція металургії, металообробки і хімічної промисловості). Китай нам експортує здебільшого товари народного споживання.

Україна і Китай зацікавлені у розвитку військово-технічного співробітництва в області високих технологій, зокрема у сфері озброєнь. Інтерес китайських спеціалістів до Інституту фізики та Інституту електрозварювання, до підприємств, що працюють у авіаційній, космічній та суднобудівній галузях реалізовано у низці окремих угод з конкретними підприємствами. Серед пріоритетів для подальшої співпраці залишається освоєння нових сфер співробітництва, використання потенціалу співпраці у сфері сільського господарства, техніки і науки, туризму і підвищення рівня торговельно-економічних зв'язків. В цілому, українсько-китайське співробітництво має великий потенціал, але він використовується недостатньо. Більшість критиків звинувачують в цьому скоріше економічну політику українського уряду, аніж відсутність інтересу в промисловості України з боку Китаю. Внутрішня (політична, економічна) ситуація в Україні не дуже сприяє розвитку належних взаємовідносин, ще не відпрацьована правова база щодо прозорості роботи іноземних інвесторів на внутрішньому ринку України.

Отже, політичним аспектам взаємовідносин України з КНР притаманний переважно протокольний характер (здебільшого не реальне, а деклароване стратегічне партнерство), а реальна взаємодія на міжнародній арені відбувається в межах загальносвітових процесів і пов'язана з діяльністю ООН та інших міжнародних організацій. Необхідно звернути особливу увагу, поряд із розвитком і вдосконаленням вже існуючої договірно-правової бази, на ефективну реалізацію раніше підписаних документів і досягнутих домовленостей.

Разом з тим, тенденції до поліпшення якості і кількості двосторонніх угод, безумовно, зростають. Китай є одним з найбільших торговельних партнерів України, експорт України до КНР складає 6–8% всього експорту нашої держави. Україна повинна і надалі підтримувати і

розширяти свою економічну (в тому числі й військово-економічну), а також політичну присутність у АТР; розвивати політику щодо транспортної інфраструктури та підключатись до ініціатив азійських країн щодо створення спільних проектів. Для підвищення рівня економічного співробітництва України з КНР необхідно розвивати політичний діалог на вищому рівні, створювати позитивний імідж України усередині ділових кіл Китаю.

Належний розвиток східного вектору зовнішньої політики дозволить Україні підняти свій статус у міжнародному рейтингу. До того ж, головною особливістю економічного співробітництва України з КНР є те, що воно не підпорядковується будь-яким політичним доктринам і не супроводжується з боку іноземних партнерів політичними умовами. Це дає змогу нашій країні керуватися національними інтересами та міркуваннями економічної доцільності.

Таким чином, у статті проаналізовано основні контури українсько-китайських політичних відносин, але вищезазначене не є остаточною відповіддю на всі питання і аспекти зазначеної наукової проблеми. До перспективних завдань з даної теми відносимо детальний розгляд економічної, військово-технічної, регіональної, культурної співпраці між Україною і Китаєм.

Література

1. **Хоруженко О.** Аспекти китайської геополітики [Електронний ресурс] / О. Хоруженко // Український незалежний центр політичних досліджень. – Режим доступу: www.usipr.kiev.ua
2. **Чжоу Ли.** У Китая и Украины нет никаких препятствий для сотрудничества / Ли Чжоу // Киевский телеграф. – 2009. – 3–9 июля 2009. – №27 (477).
3. **Гончар Б.** США – КНР і Тайвань: трикутник взаємодії і суперечностей в 90-і роки ХХ ст. / Б. Гончар, М. Таран // АН вищої школи України. – Випуск II. – К., 1999. – С.22–31.; Кіпцар І. Українсько-китайські відносини у період 1992–2002 рр.: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / І. Кіпцар. – К., 2006; Менг Хин. Украина-китайские отношения в конце ХХ – начала ХХІ ст. : дис. ... канд. ист. наук: 07.00.02 / Хин Менг. – К., 2005; Лещенко Л. О. Внутрішня і зовнішня політика КНР в контексті глобалізаційних процесів / Л. О. Лещенко // Дослідження світової політики. – К.: 2000. – Вип. 14. – С.72–82.; Пронь С. В. США та Японія в АТР (50–90-ті рр. ХХ ст.) / С. В. Пронь. – Миколаїв: МДПУ ім. П. Могили, 2003. – 244 с.; Щергін С. О. АТР: історія та сучасність / С. О. Щергін. – К., 1993. – 91 с.
4. **Солодкий С.** Київ – Пекін: коректність з інтересом / С. Солодкий // День – 2001. – №126. – 19 липня.
5. **Шевчук О.** Українсько-китайське співробітництво на рубежі ХХ–ХХІ століття [Електронний ресурс] / О. Шевчук. – Режим доступу: www.experts.in.ua
6. **Жлуктенко В.** Україна – Китай: пролог до вдалого дебюту / В. Жлуктенко // День – 2002. – №212. – 19 листопада.
7. **Яо Пейшен:** Склалася добра основа для подальшого розвитку відносин між Китаєм і Україною [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://svit.ukrinform.ua/China/china.php?menu=ukrinform> 8. Ли Хуэй на приеме по случаю 15-летия дипотношений между Китаем и Украиной [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mfa.gov.cn/rus/wjb/zzjg/dozys/xwlb/t291557.htm> 9. Кошти для економічних проєктів [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр. – Режим доступу: <http://www.ukurier.gov.ua/index.php?news=1&id=1582>

Погорелова И. С. Современные украинско-китайские отношения: история становления и развития

В статье рассмотрены отношения между Украиной и Китайской Народной Республикой и осуществлено обобщение основных направлений сотрудничества в политической и частично экономической сфере. Отдельное внимание уделено "тайванскому вопросу". Констатируется достижение и успехи украинско-китайского сотрудничества и очерчены причины, которые сдерживают его развитие. Доказана перспективность дальнейшего развития отношений между Украиной и Китаем.

Ключевые слова: Украина, Китай, политические отношения, экономическое сотрудничество, международные организации.

Погорелова І. С. Сучасні українсько-китайські відносини: історія становлення та розвитку

У статті розглянуто відносини між Україною і Китайською Народною Республікою та здійснено узагальнення основних напрямів співробітництва у політичній та частково економічній сфері. Окрему увагу приділено "тайванському питанню". Констатовано досягнення та успіхи українсько-китайського співробітництва та окреслені причини, що стримують його розвиток. Доведено перспективність подальшого розвитку відносин між Україною і Китаєм.

Ключові слова: Україна, Китай, політичні відносини, економічне співробітництво, міжнародні організації.

Pogoryelova I. S. Modern Ukrainian-Chinese relations: history of becoming and development

In the article Ukrainian-Chinese relations and generalization of basic directions of collaboration is carried out in political and partly to the economic sphere. Separate attention is paid at "Taiwan's question". Achievement and progress of the Ukrainian-Chinese collaboration is established and reasons which restrain his development are outlined. Perspective of subsequent development of relations is well-proven between Ukraine and China.

Keywords: Ukraine, China, political relations, economic collaboration, international organizations.